

**CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU
STUDII UNIVERSITARE**

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 1/8

**FACULTATEA DE MEDICINĂ
PROGRAMUL DE STUDII 0912.1 MEDICINĂ
CATEDRA DE FILOSOFIE ȘI BIOETICĂ**

APROBAT

la ședința Comisiei de asigurare a calității și
evaluării curriculare în Medicină

Proces verbal nr. 1 din 16.09.21

Președinte, dr. hab. șt. med., conf. univ.

Suman Serghei

APROBAT

la ședința Consiliului Facultății Medicină nr.1

Proces verbal nr. 1 din 21.09.21

Decanul Facultății, dr. hab. șt. med., conf. univ.

Plăcintă Gheorghe

APROBAT

la ședința Catedrei de filosofie și bioetică

Proces verbal nr. 02 din 16.09.2021

Șef catedră, dr. hab. în filos., conf. univ.

Ojovanu Vitalie

CURRICULUM

DISCIPLINA MALPRACTIS ȘI DECIZIE MORALĂ ÎN MEDICINA CLINICĂ

Studii integrate

Tipul cursului: **Disciplină opțională**

Curriculum elaborat de autorul:

Ojovanu Vitalie, dr. hab. în filos., conf. univ.

Chișinău, 2021

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 2/8

I. PRELIMINARII

Malpraxisul este un fenomen frecvent întâlnit în activitatea clinică cu necesitate de abordare interdisciplinară, care apare drept rezultat al dezvoltării științelor și tehnologiilor performante, inclusiv celor medicale. Studiarea malpraxisului în cadrul medical clinic, cunoașterea aspectelor etice, formarea deprinderilor de soluționare a situațiilor, va crea condiții prielnice pentru fortificarea încrederii mutuale dintre medic și pacient, va consolida alianța terapeutică indispensabilă procesului diagnostic, curativ și preventiv. *Decizia morală* constituie un tip de acțiune ce se include în mod obiectiv în orice hotărâre luată în medicină prin acest curs studenții vor obține cunoștințe sistematice, metodice și instrumentale cu privire la probleme morale ale interacțiunii clinice dintre medic și pacient; dileme morale generate de metodele medicale avansate din medicină; aspecte etice relevante în diferite situații ale actului medical; principii etice aplicate la concret în faptul decizional. Studiarea *malpraxisului* și a *deciziei morale* în cadrul medical permite dezvoltarea cunoștințelor etice și crearea unor abilități necesare pentru deliberarea și înfruntarea problemelor de ordin moral întâlnite în clinică și în afara ei. Cursul propus pentru studenți cuprinde cinci teme importante în domeniul bioetic.

• Misiunea curriculumului (scopul) în formarea profesională

Prin cursul de *malpraxis și decizie morală în medicină* se realizează misiunea de a contribui la configurarea profilului umanist al medicului contemporan, prin oferirea de cunoștințe și formarea de competențe pe marginea unui șir întreg de probleme cu valoare clinică sau/și socială, așa cum urmează:

1. Cunoașterea aspectelor clinice ale bioeticii reprezintă condiții indispensabile ale realizării alianței și încrederii terapeutice, care rezultă în sporirea ratei de complianță la tratament, duce la rezultate terapeutice expectate și finalmente la satisfacție mutuală. Lipsa abilităților de reflecție pe marginea acestor subiecte constituie una dintre cauzele satisfacției scăzute față de serviciile medicale.

2. Studiarea și discuțiile asupra cadrului legal în cazuri malpraxis, vizând responsabilitatea medicului ca profesionist și ca cetățean, va condiționa un spor de cunoaștere indispensabil necesară pentru luarea unor decizii clinice rezonabile și argumentate din punct de vedere moral, în același timp necesare pentru crearea de atitudini și viziuni cetățenești cu privire la politicile în sănătate.

3. *Malpraxisul și decizie morală în medicină* sunt două subiecte medicale de o importanță majoră, cunoașterea cărora poate favoriza dezvoltarea unor competențe și abilități necesare pentru găsirea soluțiilor oportune /justificabile din perspectivă morală.

• **Limbile de predare a disciplinei:** română, rusă, engleză, franceză.

• **Beneficiari:** studenții anului I, facultățile de Medicină 1 și 2.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	S.11.A.100.4		
Denumirea disciplinei	Malpraxis și decizie morală în medicina clinică		
Responsabili de disciplină	dr. hab. în filos., conf. univ. Vitalie Ojovanu		
Anul	VI	Semestrul	11
Numărul de ore total, inclusiv:			30
Curs	10	Lucrări practice	10
Seminare	-	Lucrul individual	10
Forma de evaluare	E	Numărul de credite	1

III. OBIECTIVELE DE FORMARE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 3/8

La finele studierii disciplinei studentul va fi capabil:

• **la nivel de cunoaștere și înțelegere:**

- cunoașterea noțiunilor, conceptelor și problemelor de baza ale malpraxisului și deciziei morale.
- înțelegerea importanței abordării multidisciplinare amalpraxisului și deciziei morale în bioetică.
- familiarizarea cu cele mai actuale subiecte eticedin activitatea medicala.
- înțelegerea modelelor de soluționate a conflictelor/dilemelor morale în medicină.

• **la nivel de aplicare:**

- formarea de competențe pentru aplicarea cunoștințelor acumulate în activitatea profesional-clinică.
- dezvoltarea abilităților de deliberare pe margine problemelor morale.
- formarea deprinderilor de luare a deciziilor morale în context clinic.

• **la nivel de integrare:**

- cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul acestui curs vor permite studenților să aibă o viziune holistă asupra actului medical - ca activitate complexa in care aspectele clinice interferează cu un șir de influențe/aspecte extramedicale.

IV. CONDIȚIONĂRI ȘI EXIGENȚE PREALABILE

Pentru a fi implicat în mod plener în procesul de studiu studentul necesită:

- cunoașterea limbii de predare;
- cunoștințe elementare de bioetică, de teorie a valorilor și celor etice în special;
- abilități de analiză a situațiilor clinice, de comunicare și lucru în echipă;
- calități de concentrare în analiza multilaterală a faptului clinic, toleranță, empatie, autonomie, imparțialitate.

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Cursuri (prelegeri), lucrări practice/ lucrări de laborator/seminare și lucru individual

Nr. d/o	TEMA	Numărul de ore		
		Prelegeri	Lucrări practice	Lucrul individual
1.	Definiția noțiunii de malpraxis. Medicina clinică contemporană – câmp existențial de activitate cu posibilități de comitere a erorilor generatoare de pagube.	2	2	2
2.	Cauzele malpraxis-ului. Domeniile clinice cu prevalența cea mai înaltă de malpraxis.	2	2	2
3.	Varietăți de erori aducătoare de pagubă, analiza lor intrinsecă, rezumarea conținutului. Examinarea instituțională a cazurilor de malpraxis, etapele, deciziile.	2	2	2
4.	Documentare, documente și finalități în examinarea cazului de malpraxis.	2	2	2
5.	Decizia morală și esența sa. Aplicabilitate în medicină.	2	2	2
		10	10	10
Total		30		

VI. MANOPERE PRACTICE ACHIZIȚIONATE LA FINELE DISCIPLINEI

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:

09

Data:

08.09.2021

Pag. 4/8

- Asimilarea teoretică și aplicarea în practica medicală clinică a cunoștințelor despre malpraxis.
- Implementarea capacităților de studiere obiectivă și eficientă a situațiilor complicate în actul medical, potențialitatea producerii cazului de malpraxis și depășirea ori soluționarea acestuia.

VII. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Obiective	Unități de conținut
Tema 1. Definiția noțiunii de malpraxis. Medicina clinică contemporană – câmp existențial de activitate cu posibilități de comitere a erorilor generatoare de pagube.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească noțiunea de malpraxis;• să cunoască momentele importante manifestării malpraxisului;• să demonstreze cazul de malpraxis;• să dezvolte competențe de identificare și soluționare a cazurilor de malpraxis;• să aplice teoriile normative în aprecierea malpraxisului;	<ol style="list-style-type: none">1. Definirea noțiunii de malpraxis.2. Momente semnificative manifestarea malpraxisului.3. Suportul conceptual-teoretic al malpraxisului.
Tema 2. Cauzele malpraxisului. Domeniile clinice cu prevalența cea mai înaltă de malpraxis.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească cauzele malpraxisului;• să înțeleagă esența erorilor generatoare de pagube;• să cunoască consecințele comiterii greșelilor în tratamentul pacientului;• să definească abordarea bioetică a malpraxisului;• să demonstreze valoarea practică a suportului teoretic al malpraxisului în luarea deciziilor medicale;• să știe ce înseamnă eroare medicală și care sunt recomandările morale în eventualitatea producerii ei;• să integreze abilitățile teoretice asimilate în practica terapeutică.	<ol style="list-style-type: none">1. Tipuri de malpraxis.2. Domenii prioritare în malpraxis.3. Bioetica – sursă teoretico-practică în abordarea multiaspectuală a malpraxisului4. Erorile și greșeli medicale.
Tema 3. Varietăți de erori aducătoare de pagubă, analiza lor intrinsecă, rezumarea conținutului. Examinarea instituțională a cazurilor de malpraxis, etapele, deciziile.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească conținutul erorilor;• să cunoască condițiile generatoare de erori;• să demonstreze capacitatea de a delibera pe marginea cazurilor de malpraxis;• să poată opta în mod argumentat în favoarea/defavoarea unor factori sau acțiuni în caz de malpraxis, după analiza efectelor produse.	<ol style="list-style-type: none">1. Abordarea multiaspectuală a erorilor/greșelilor.2. Regulamentele, norme, bază legislativă națională și internațională cu privire eroare, greșeală, malpraxis în medicină.3. Rolul Comitetelor de bioetică în malpraxis.
Tema 4. Documentare, documente și finalități în examinarea cazului de malpraxis.	
<ul style="list-style-type: none">• să definească conceptul de malpraxis în contextul realității sferei medicale;• să cunoască argumentele împotriva și în favoarea unor decizii privitor la cazurile de malpraxis;• să înțeleagă conținutul bazei normative și legislative referitor la malpraxis;• să aplice capacitatea de structurare și consolidare a gândurilor cu privire la opțiuni, găsind în același timp	<ol style="list-style-type: none">1. Conceptul bioetic al malpraxisului ca varietate culpei medicale clinice. Tipurile malpraxisului în concordanță cu baza normativ-legislativă.2. Modele de soluționare a cazurilor de greșeli, erori, malpraxis.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 5/8

Obiective

- resurse/căi de acceptare a perspectivei/poziției opuse;
- să înțeleagă importanța cunoașterii problemelor bioetice ale malpraxisului.

Unități de conținut

Tema 5. Decizia morală și esența sa. Aplicabilitate în medicină.

- să definească specificul conținutului etic în actul decizional din medicină;
- să cunoască diferența dintre decizia morală și alte tipuri de decizii în activitatea clinică medicală;
- să releve componentele și etapele deciziei în activitatea clinică;
- să aplice cunoștințele obținute la evaluarea unei decizii;
- să înțeleagă importanța abordării multiaspectuale a faptului decizional.

1. Conceptul de decizie morală.
2. Contextul existențial al deciziei. Specificul deciziei morale în medicină.
3. Corelația: decizie-morală în cadrul teoretic și clinic al medicinei.
4. Cerințe morale ale cercetării pe ființe umane. Declarația de la Helsinki.
5. Componenta unui procedeu de studiu decizional.

VIII. COMPETENȚE PROFESIONALE (SPECIFICE (CS) ȘI TRANSVERSALE (CT)) ȘI FINALITĂȚI DE STUDIU

✓ Competențe profesionale (specifice) (CS)

- **CP1.** Executarea responsabilă a sarcinilor profesionale cu aplicarea valorilor și normelor eticii profesionale, precum și prevederilor legislației în vigoare.
- **CP5.** Integrarea interdisciplinară a activității medicului în echipă cu utilizarea eficientă a tuturor resurselor.
- **CP7.** Promovarea și asigurarea. prestigiului profesiei de medic și ridicarea nivelului profesional.
- **CP8.** Realizarea activității pedagogice și metodico-didactice în cadrul instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic în domeniul sănătății.

✓ Competențe transversale (CT)

- **CT1.** Autonomie și responsabilitate în activitate.
- **CT3.** Realizarea abilităților de interacțiune și responsabilitate socială.
- **CT4.** Dezvoltare personală și profesională.

✓ Finalități de studiu

- Să înțeleagă valoarea și locul cunoștințelor despre malpaxis în contextul activității medicale.
- Să știe să analizeze la concret diferite tipuri de situații clinice (cazuri) ținând cont de obligațiile profesionale și morale derivate din principiile bioetice.
- Să fie capabil să analizeze corelația dintre obligațiile morale, profesionale, juridice și să poată lua o decizie prioritara în dependență de caz și context.
- Să înțeleagă importanța argumentării etico-juridice în luarea deciziilor profesionale și a asumării responsabilității pentru consecințele deciziei luate.
- Să cunoască rolul realizării obligațiilor morale în asigurarea calității actului medical.
- Să-și autoevalueze cunoștințele și competențele de luare a deciziilor în situațiile de problemă examinate.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 6/8

IX. LUCRUL INDIVIDUAL AL STUDENTULUI

Nr.	Produsul preconizat	Strategii de realizare	Criterii de evaluare	Termen de realizare
1.	Studierea literaturii obligatorii și celei opționale la temă.	Lecturarea, identificarea momentelor/subiectelor cheie a materialului, luarea de notițe, formularea de concluzii și opinii personale.	1. Aprecierea nivelului de implicare a studentului în sesiunile practice. 2. Aprecierea calității implicării (calitatea mesajelor, judecăților și concluziilor exprimate).	Pe parcursul cursului.
2.	Identificarea articolelor din codurile etice, deontologice și actelor juridice cu referire directă sau potențială la malpraxis.	Familiarizarea cu documentele etice și juridice potrivite temei. Identificarea articolelor respective și analiza acestora.	Aprecierea capacității de orientare în conținut și de analiză a subiectului identificat.	Sarcină practică la tema nr.4.
3.	Analiza studiului de caz cu incidență de malpraxis.	Alegerea și descrierea studiului de caz Analiza cauzelor problemelor apărute în studiul de caz. Prognosticul cazului cercetat. Deducerea rezultatului scontat al cazului.	1. Analiza, sinteza, generalizarea datelor obținute prin investigare proprie. 2. Formarea unui algoritm de cunoaștere în baza concluziilor obținute.	Pe parcursul cursului.

X. SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

- **Metode de predare și învățare utilizate**

Prelegerea constă într-o expunere interactivă a conținutului de bază a cursului.

Seminarul și activitatea extraauditivă a studentului presupune aplicarea a unui șir de metode după cum urmează: conversația euristică, problematizarea, brainstorming, lucrul în grup, studiul individual, dezbateră, rezolvarea situațiilor de problemă, joc de rol, studiul de caz.

- **Strategii/tehnologii didactice aplicate (specifice disciplinei)**

Studiul textelor de documente; jocurile de rol; studiul de caz; instruirea asistată de calculator.

- **Metode de evaluare (inclusiv cu indicarea modalității de calcul a notei finale)**

Curentă: control frontal sau/și individual prin:

- ✓ evaluarea nivelului de implicare a studenților și calității acestora în realizarea sarcinilor curente;
- ✓ evaluarea răspunsurilor (argumentelor și deciziilor studenților) la întrebările situațiilor de problemă sau studiilor de caz;
- ✓ evaluarea lucrării de control.

Finală: examen.

CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU STUDII UNIVERSITARE

Redacția:

09

Data:

08.09.2021

Pag. 7/8

Proba finală - test oral ce constă din 3 întrebări: o întrebare pentru evaluarea cunoștințelor și două întrebări pentru evaluarea competențelor.

Răspunsurile se apreciază cu note de la 0 până la 10 în conformitate cu regulamentele naționale de evaluare a cunoștințelor și competențelor. Media anuală se formează din suma tuturor notelor împărțită la numărul de note acumulat.

Nota finală va fi calculată din nota medie anuală (coeficientul 0,5) și nota la examen (coeficientul 0,5).

Modalitatea de rotunjire a notelor la etapele de evaluare

Grila notelor intermediare (media anuală, notele de la etapele examenului)	Sistemul de notare național	Echivalent ECTS
1,00-3,00	2	F
3,01-4,99	4	FX
5,00	5	E
5,01-5,50	5,5	
5,51-6,00	6	D
6,01-6,50	6,5	
6,51-7,00	7	
7,01-7,50	7,5	C
7,51-8,00	8	
8,01-8,50	8,5	B
8,51-9,00	9	
9,01-9,50	9,5	A
9,51-10,0	10	

Nota medie anuală și nota etapei de examinare finală (asistate la calculator, testare, răspuns oral) - vor fi exprimate în numere conform scalei de notare (conform tabelului), iar nota finală obținută va fi exprimată în număr cu două zecimale, care va fi trecută în carnetul de note.

Neprezentarea la examen fără motive întemeiate se înregistrează ca "absent" și se echivalează cu calificativul 0 (zero). Studentul are dreptul la 2 susțineri repetate ale examenului nepromovat.

XI. BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ:

A. Obligatorie:

1. Dicționar de Filosofie și Bioetică. Chișinău: Medicina, 2004.
2. Ojovanu V. (coord.). Filosofia medicinei (cu elemente de bioetică medicală): Suport de curs. Chișinău: CEP Medicina, 2017.
3. Țirdea Teodor N. Bioetică: curs de bază. Manual. Chișinău: Medicina, 2017.
4. Ives Jonathan, Dunn Michael, Cribb Alan (ed.). Empirical bioethics: theoretical and practical perspectives. Cambridge: Cambridge University Press, 2017.

B. Suplimentară:

1. Aristotel. Morala către Eudem. În: Bagdasar N., Virgil Bogdan, Narly C. Antologie filosofică. București: Editura Uniunii Scriitorilor, 1996.
2. Astărăstoae V., Sana Loue, Ioan B-G. Etica cercetării pe subiecți umani. Iași: Ed. U.M.F. „Gr. Popa”, 2009.

**CD 8.5.1 CURRICULUM DISCIPLINĂ PENTRU
STUDII UNIVERSITARE**

Redacția: 09

Data: 08.09.2021

Pag. 8/8

3. Beauchamp T., Childress J. Principles of Biomedical Ethics. Oxford: Oxford University Press, 2001.
4. Eșanu A., Berlinschi P. Aspectul bioetic al experimentelor biomedicale. În: Teodor N. Țirdea. Elemente de bioetică. Ch.: Univers Pedagogic, 2005, p.100-118.
5. Harris John (ed.). Bioethics. New York: Cambridge University Press, 2004.
6. Mill John Stuart. Utilitarismul. București: Editura Alternative, 1994.
7. Ojovanu Vitalie. Axiologia și medicina: dimensiuni teoretico-metodologice. Chișinău: UASM, 2012.
8. Ojovanu V. (coord.). Comunicare și comportament în medicină (cu elemente de bioetică): Suport de curs. Chișinău: CEP Medicina, 2016.
9. Paladi A. Etica cercetării biomedicale. Îndrumar didactico- metodic. Chișinău: CEP *Medicina*, 2014.
10. Steinbock Bonnie. The Oxford of handbook of bioethics. Oxford: Oxford University Press, 2013.
11. Talbot Marianne. Bioethics: an introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.